

Prof. dr. ANDRIJA KOPILOVIĆ, svećenik

Član NPS-a

24000 Subotica, St. Novaka 58

Tel/fax: +381-(0)24-566-546

e-mail: tki@fippnet.co.yu

INTERVENT NA 14. SJEDNICI NPS-A U SUBOTICI

Štovane kolegice i kolege, u prilog odluke Komisije slobodan sam iznijeti ove argumente. Ponajprije i sam sam pripadnik Hrvatskog-Bunjevačkog naroda. Poznajem dobro mentalitet i sve probleme oko Bunjevaca. Dozvolite mi da iznesem jedno razmišljanje.

1. Ističem da je uvođenje predmeta Bunjevački jezik s elementima nacionalne kulture u suprotnosti sa svim propisima i međunarodnim aktima koje je prihvatila Republika Srbija, a naročito:

čl. 7. st. 2 Zakona o osnovama sistema i obrazovanja iz 2003. koji garantira nacionalnim manjinama nastavu i obrazovni rad na materinskom jeziku, a „bunjevački govor“ nije jezik, već dijalekt;

Zakonom o utvrđivanju određenih nadležnosti APV iz 2002. utvrđeno je da je pokrajinskim organima preneto donošenje programa za jezike nacionalnih manjina u osnovnim i srednjim školama, a sporazumno sa Ministrom prosvete R. Srbije donošenje nastavnih planova i programa od interesa za nacionalne manjine i utvrđivanje uvjeta i načina organiziranja nastave na jezicima nacionalnih manjina za te predmete, a opet ističem da „bunjevački govor“ nije jezik, već samo dijalekt;

Zakonom o osnovnoj školi i Zakonom o srednjoj školi, nastava se organizira u obliku nastave na materinskom jeziku, dvojezična nastava, na srpskom jeziku uz mogućnost izbornog predmeta materinski jezik s elementima nacionalne kulture, a nigde se ne spominje dijalekt ili govor;

Zakonom o zaštiti prava i sloboda nacionalnih manjina prema kojima pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na obrazovanje na svom jeziku, a ne spominje se govor ili dijalekt;

u Evropskoj povelji o regionalnim i manjinskim jezicima po definiciji regionalnih i manjinskih jezika, u njih se izričito kaže da nisu uključeni dijalekti;

2. Nažalost, Bunjevački govorni jezik nikada nije dosegao standard književnog jezika. Govorni jezik se razlikuje od mjesta do mjesta. Drugačije se govori u Subotici, drugačije u Tavankutu, drugačije u Somboru. Što ćemo sa Šokcima, gdje svako selo govori drugačijim govornim jezikom? Konačno, meni je žao, ali je moja majka znala govoriti Bunjevački, a danas u Subotici tvrdim da nema ljudi koji znaju govoriti i „govorni oblik“ toga dijalekta. Žao mi je, ali je taj jezik izumro.

3. Kako govornom jeziku, koji je izumro, stvarati pravopis, gramatiku i rječnik? Bogatstvo riječi je oskudno i kad-god se traži adekvatni izraz, on se mora ravnati prema Srpskom ili Hrvatskom standardu. Kako je ikavska baština raširena u Podunavlju, Slavoniji, Dalmaciji i Hercegovini, prema kojem standardu će se ravnati „nova“ gramatika, pravopis i rječnik?

4. Gledao sam plan i program. Ako se uvede i kao govorni jezik, ono što je u planu i programu, metodološki je izučavanje jezika sa svim vježbama, interakcijama i de facto je ponavljanje jednog časa srpskog jezika ili hrvatskog. Mislim da je to nepotrebno i da će samim đacima dosaditi, ali i donijeti zabune, jer će trajno morati uspoređivati srpski jezik sa tim govornim jezikom i u stvari će imati zabunu i poteškoću u učenju.

5. Konačno, što ćemo sa ostalim govornim jezicima širom Srbije ako pred ovaj gremij dođe pitanje Vlašškoga, Šumadijskoga, Niškoga, itd.? U Srbiji se nigdje ne izučava dijalekat kao školski predmet.

6. Stoga sam slobodan predložiti uvođenje fakultativnog predmeta: **KULTURA BUNJEVACA SA ELEMENTIMA GOVORNOG JEZIKA**. S time dobivamo jedan vrlo lijep izborni predmet velike širine i raznovrsnosti. U tome su i jezik, eventualno književnost, izreke, običaji i toliko toga što stvarno odražava specifičnost Bunjevačke kulture kao velikog doprinosa općoj kulturi svih naroda koji žive na ovim prostorima zajedno.

Ja sam na Bunjevačku kulturu ponosan, na običaje, pa i govorni jezik kojega rado čujem još tu i tamo u Mađarskoj ili kod najstarijih pripadnika naših krajeva.

Spreman sam surađivati sa predlagačem da se izradi novi plan i program daleko bogatijeg sadržaja i većih mogućnosti koji će sačuvati Bunjevačku kulturu i identitet pripadnosti. Hvala.

Prof. dr. Andrija Kopilović